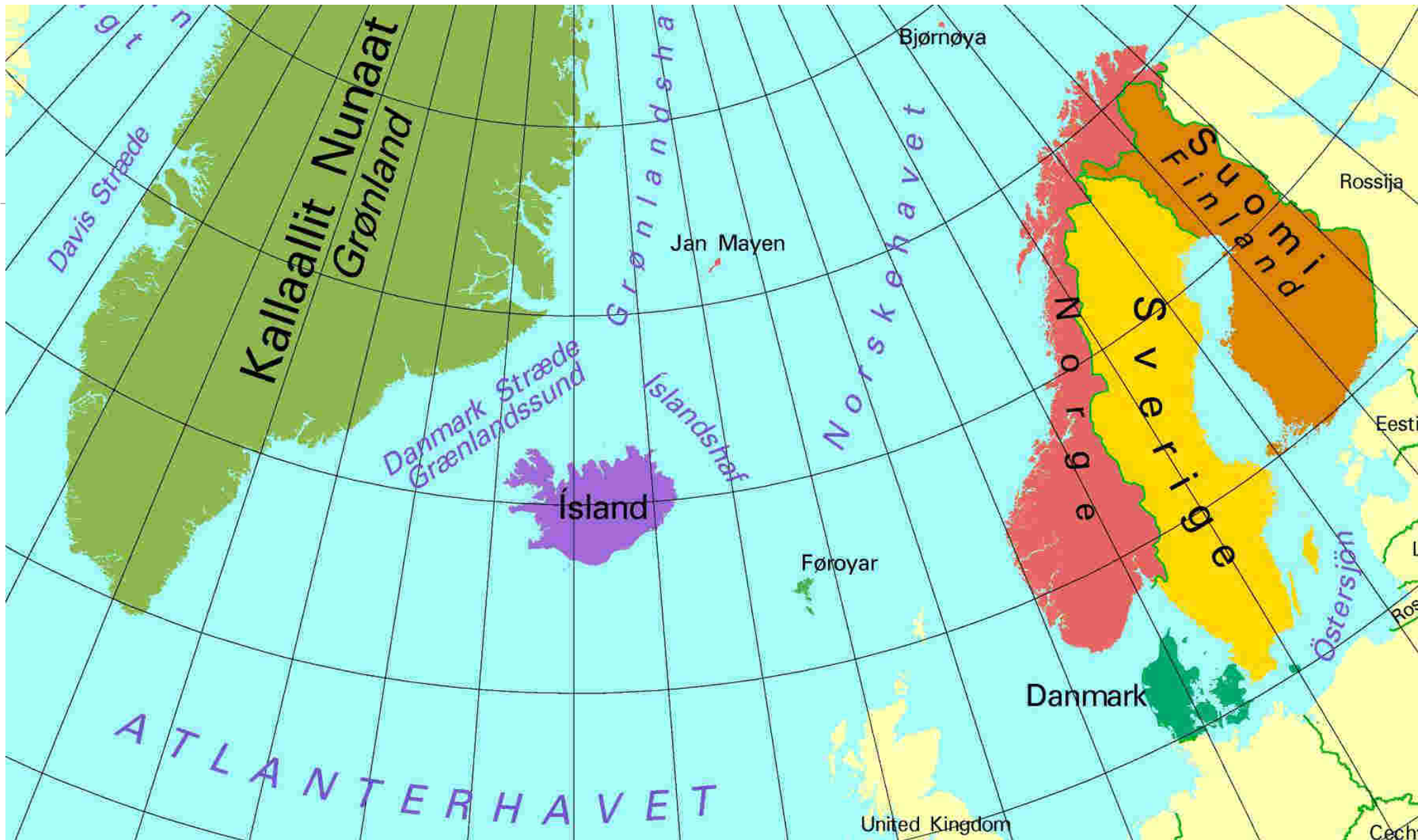

Dansk som transitsprog ind i Norden

SPRÅK SÅ IN I NORDEN

BEFOLKNING

• Grønland	55 984
• Danmark	5 678 348
• Finland	5 471 753
• Færøerne	49 947
• Island	329 100
• Norge	5 165 802
• Sverige	9 747 000
• Åland	28 502

AFSTANDE

- Stockholm - Nuuk: 3.527 km
- Stockholm - Reykjavík: 2.135 km
- Stockholm - Torshavn: 1.378 km
- Stockholm - Oslo: 417 km
- Stockholm - København: 523 km
- Stockholm - Mariehamn: 135 km
- Stockholm - Helsinki: 397 km

Islændinge ind i Norden

5% den islandske befolkning er bosat i Norden

- ca 16.000 individer

Halvdelen bor i Danmark

- deraf 3000 studerende

ca 4000 bor i Norge og 4000 i Sverige

72% af af 3400 udflyttere fra Island i 2014 bosatte sig i Norden

Offentlige formålsbeskrivelser

Islandske

§ 25 i Loven om grundskolen 2008 nr. 91

- Dansk/nordiske sprog er obligatoriske fag
- Den islandske læseplan – én læseplan for dansk/nordiske sprog og engelsk
- Elever i norsk og svensk starter deres formelle undervisning på niveau 2

Nordisk sprogkonvention 29/1966

- om nordiske statsborgeres ret til at anvende deres sprog i et andet nordisk land

Deklaration om Nordisk sprogpolitik (Nordisk Ministerråd 2006)

- Erklærer, at deklARATION om nordisk sprogpolitik skal udgøre grundlaget for en samlet, langsigtet og effektiv sprogpolitisk indsats
- Deklarerer, at hensigten er at fortsætte arbejdet med at realisere de langsigtede sprogpolitiske mål i deklARATION om nordisk sprogpolitik

Nordisk sprogkoordination (2009)

- om hvordan det nordiske sprogsamarbejde er organiseret

Projektet: Dansk - 1 - 2- 3

Dansk-1-2-3 er et samarbejds- og forskningsprojekt med de formål

- at fastslå nordisk sprogforståelse som en del af en multilingual realitet med en kraftig tendens til engelsk dominans
- i fællesskab at undersøge dansk i grundskoler i Island, Færøerne, Grønland og andetsprogs miljøer i Danmark, som
 - a) et fag i skolen
 - b) et instrument i undervisningen
 - c) til kommunikation i og uden for skolen

Projektet benytter sig af

- on-line undersøgelser blandt unge og deres lærere
- seminarer med følge- og fokusgrupper
- præsentationer til konferencer og skriftlig dokumentation og via hjemmeside

Fakta 1

Dansk er **obligatorisk** skolefag i Vest-Norden.

Dansk som skolefag i Vest-Norden er **aldrig** blevet undersøgt.

I Færøerne har man dansk fra 3. klasse - der bruger man danske materialer beregnet til 1. klasse i Danmark.

I Island har man dansk fra 5./6. klasse og bruger materialer, der fokuserer på dansk som fremmedsprog.

I Grønland har man dansk fra skolestart – **tosproget** materiale, parallelle tekster både på dansk og grønlandsk.

Fakta 2

Engelsk er første fremmedsprog i alle disse lande.

Grønlandsk er skolesprog i grundskolen i Grønland, mens dansk er skolesprog i gymnasiet.

Dansk er tilvalgsfag på ungdomsuddannelserne i Færøerne.

Internetforbindelse i grundskoler: *fremragende* i Island og Færøerne og *er ikke prioriteret* i Grønland.

Norden anses som studie- og arbejdsmarked for unge i Vest-Norden.

Dansk anvendes som transit- og tilpasningssprog i Norge og Sverige.

På universiteterne i Norden er det i det seneste årti gået tilbage med undervisning i de nordiske sprog.

Nabosprog?

"SPROG som er sproghistorisk nærtbeslægtet med et givet sprog fx svensk i forhold til dansk" (DDO.dk).

De tre skandinaviske språken omtales som grannspråk även om termen delvis blir något missvisande för västnorden och Finland.

Lars-Olof Delsing och Katrina Lundin Åkesson

- **Færøsk er nabosprog til Islandsk** på samme måde som dansk er til norsk
- Nordiske sprog kan i **Island og Færøerne** være nabosprog på grund af sprogenes **beslægtethed**, især skriftsprog
- De nordiske sprog kan i Vestnorden anses som fremmedsprog **på grund af udtale** i Island og Færøerne - og på grund af **det grønlandske sprogs (kalaallisut) oprindelse** i Grønland

ORD I NORD

	íslenska	føroysk	dansk	norsk	svenska	kalaallisut
Ord som ligner	haust	heyst	efterår	høst/ haust	höst	ukiaq
	gleraugu	brillur	briller	briller	glasögon	isarussat
	egg	egg	æg	egg	ägg	mannik
	sól	sól	sol	sol	sol	seqineq
Forskellige ord	gos	sodavand	sodavand	brus	läsk	sodavandi
	tölva	telda	computer	datamaskin	dator	compureri
	seðlaveski	mappa	tegnebog	lommebok	plånbok	aningaasivik
	heppni	hepni/ eydna	held	flaks	tur	iluanaarneq

Rammen om danskundervisningen i Island

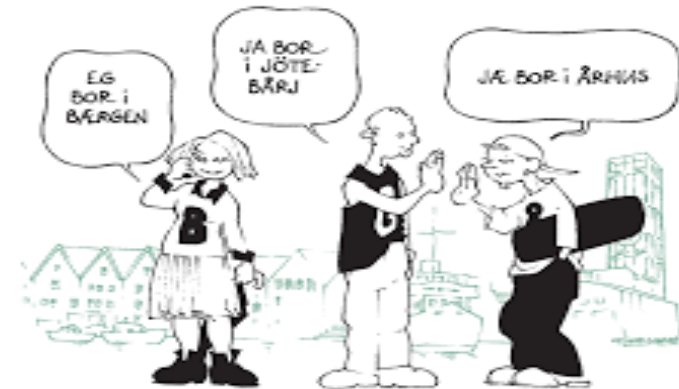
- Obligatorisk fag fra 1946
- Begynderdansk fra 5./6./7. klasse
- I undervisningen skelnes der ikke mellem nybegyndere og de som har forhåndskundskaber
- Klasseundervisning

Stor forskel på lærernes erfaring og kompetencer.

Stor forskel på timeantal til undervisningen.

Kommuner og skoler er ansvarlige for undervisningen.

God IT-støtte.

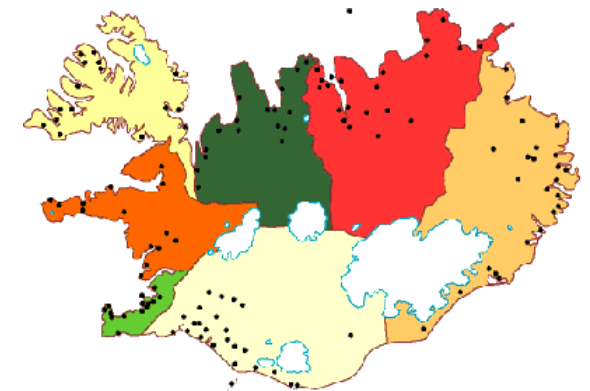

Rammen om undervisning i norsk og svensk i Island

Formel undervisning begynder i 5./6. – 7. klasse

Læseplan i norsk og svensk fra 1999

- Forkundskaber kræves af eleverne i norsk og svensk
- Lærere i norsk og svensk har alle målsproget som deres modersmål og uddannelse fra deres hjemlande
- Tungumálaver er ansvarlig for al undervisning i norsk og svensk siden 2002
- God IT-støtte

Hvorfor denne ordning i norsk og svensk?

	Antal elever	norsk	svensk	polsk
Árbæjarskóli	11	2	5	4
Austurbæjarskóli	8	2	3	3
Breiðagerðisskóli	1		1	
Breiðholtsskóli	11		2	9
Fellaskóli	9			9
Foldaskóli	9	4	4	1
Fossvogsskóli	2	2		
Grandaskóli	3		3	
Háaleitisskóli	9	1	7	1
Hagaskóli	34	5	25	4
Háteigsskóli	11	2	7	2
Hlíðaskóli	4	2	2	
Hólabrekkuskóli	15	2	2	11
Húsaskóli	1	1		
Ingunnarskóli	2	1		1
Kelduskóli	3	1	2	
Landakotsskóli	1			1
Langholtsskóli	3	1	2	
Laugalækjarskóli	10		8	2
Melaskóli	5	1	4	
Norðlingaskóli	1	1		
Ölduselsskóli	11	3	4	4
Réttarholtsskóli	13	4	8	1
Sæmundarskóli	2	2		
Selásskóli	1	1		
Seljaskóli	19	2	5	12
Suðurhlíðarskóli	2	2		
Vesturbæjarskóli	2	1	1	
Vogaskóli	7	2	3	2
	210	45	98	67

Den største forhindring i danskundervisningen ifølge islandske lærere:

Skoleledere

- Ingen ambitioner for at faglærere underviser i dansk
- Skoleadministrationens prioritering af engelsk på bekostning af dansk
- Holdning til dansk blandt skoleadministrationen
- Myten om at dansk er kedeligt og svært

Undervisningsmaterialer

- Udgivet undervisningsmaterialer er ensartede og monotone
- Udgivet undervisningsmaterialer egner sig kun til en mindre del af eleverne
- Skoleadministrationen er ofte ikke indstillet på at skaffe supplerende materialer

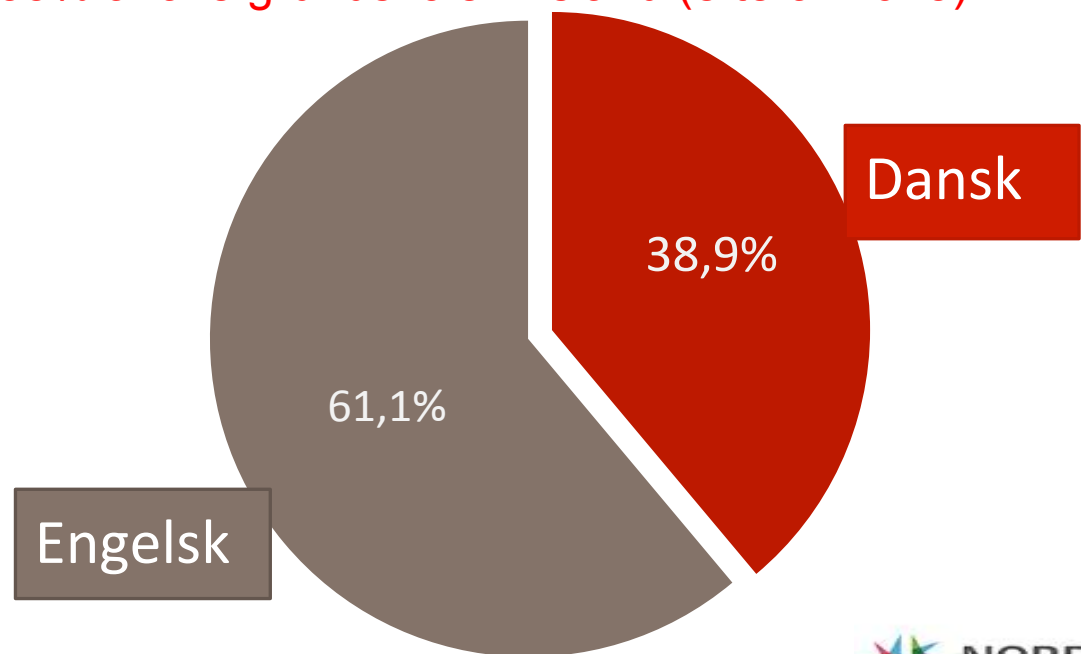
Nordiske sprog i defensiven

„Skoleadministrationens prioritering af engelsk på bekostning af dansk“

34,5 undervisningstimer er afsat til ugentlig undervisning i fremmedsprog

Skolerne bestemmer selv, hvordan de fordeler de timer mellem engelsk og nordiske sprog

Svar fra 55% af alle grundskoler i Island (efterår 2015)

Prioritering af danskfaget

Højest	52%	1
	46,30%	4
	43,50%	7
	40,50%	17
	37,70%	12
	34,70%	16
Lavest	31,9%	3

Tilbud til dansklærerne vedrørende kompetenceudvikling

Smagsprøve på videreuddannelse

- Seminarer med én forelæser og diskussion
- Workshops, hvor lærere deler erfaringer
- En-dags kurser
- Inspirationsmøder af 2,5 timers varighed

Planlagt af

- Foreningen for islandske dansklærere
- Det undervisningsvidenskabelige fakultet (dansk-islandsk samarbejdsprojekt)
- Danske rejselærere – danske grundskolelærere, der vejleder de islandske (peer consultation/fagfælle konsultation)

Fokus på
Aktiviteter, arbejds- og
organisations-former
Korte opgaver der virker
Apps for iPads
Socialt samvær

Islandske læreres ønsker om kompetenceudvikling

➤ *Formel uddannelse i dansk*

- Mulighed for at udvikle sproglige kompetencer
- Kurser om sproget og sprogbrug
- Mulighed for at kunne bruge voksensproget i meningsfulde sammenhænge
- Træning af talefærdighed

Íslandske læreres ønsker på elevernes vegne

Selvtillid og motivation

- At de ikke **bliver nervøse**, når de bliver tiltalt på dansk
- At de **har selvtillid nok** til at bruge målsproget
- At de **kan bruge deres eksisterende kompetencer og ikke giver op**
- At de **er motiverede for at deltage i det nordiske**, fx bo, studere, arbejde

Kommunikation

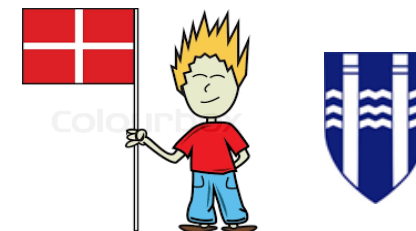
- At de kan bede om, hvad de har brug for
- At de kan bede andre om at tale tydeligt og omformulere, hvis de ikke forstår
- At de kan fortælle om sig selv
- At de tør bruge målsproget, når de rejser rundt i Norden

Elevernes holdning til dansk som skolefag 2016

48% svarer „meget positivt“ (15%) eller „positivt“ (33%) at have et nordisk sprog som obligatorisk fag – 27% er „neutrale“.

- De fleste af deltagerne har islandske forældre, 14 er af en anden nationalitet og deraf én dansker
- Nogle enkelte har gået i børnehave og folkeskole i Danmark i 1 – 10 år
- Ca ¼ af eleverne har familie og venner i målsprogslandet
- 19% har deltaget i nordiske samarbejdsprojekter i deres skoler
- 54% har stor interesse for at kunne læse, forstå talt sprog og kunne tale med andre, som har norsk, dansk og svensk som modersmål

Elevernes holdning til norsk og svensk som skolefag 2016

94% svarer „*meget positivt*“ (62%) eller „*positivt*“ (32%) at have norsk/svensk som obligatorisk fag

De fleste

- er af islandsk afstamning
- har gået i børnehave og/eller grundskole i Norge/Sverige i **1 – 9½ år**
- har familie og venner i målsprogslandet
- har større interesse i at kunne læse, forstå talt sprog og kunne tale med andre, som har norsk og svensk som modersmål, end de har interesse i at tale med danskere

33% har deltaget i nordiske samarbejdsprojekter i skolen.

Positive træk i undervisningen af nordiske sprog i Island

Offentlig vilje til at

- tilhøre det nordiske fællesskab
- undervise i nordiske sprog i islandske skoler
- nordiske sprog og det engelske er ligestillede, når det gælder timeantal og evaluering?

Islandske elever er positivt indstillede over for det nordiske sprog, de lærer

- deres positivitet relateres til deres tilknytning til og erfaring med land, sprog og folk

Lærere i dansk har store ambitioner på deres elevers vegne

- men må ofte kæmpe for at skolerne honorerer de offentlige formålsbeskrivelser

